

Урок № 12-13

Дата: 07.10.2021

Тема: Національна культура, її рушійні сили на початку формування української народності

Мета: охарактеризувати національну культуру, її рушійні сили на початку формування української народності; розвивати аналітичне мислення, професійні навички, пам'ять, мислення; виховувати інтерес до спеціальності.

Хід уроку:

Світ культури, у якому існує людство, є складним і багатоманітним, тому світову культуру слід усвідомлювати як рівноправне співіснування культур усіх народів. Це співіснування побудоване на фундаменті взаємозбагачення різних національних культур, неприпустимості претензій на лідерство з боку окремої національної культури, визнанні загальнолюдської культури вищою за її різновиди через те, що вона їх об'єднує в єдине ціле та сприяє взаєморозумінню в наповненому суперечностями світі.

Проте в ситуації культурного розмаїття, історичного співіснування різних народів закономірно актуальним є питання щодо особливостей національних культур. Ознакою сучасності є визнання за кожною національною культурою права на відстоювання власної самобутності, самостійне існування й розвиток, а також визнання тенденцій її зближення з іншими культурами.

Розмову про національну культуру слід починати з осмислення поняття "народ". Це поняття поєднує уявлення про такі соціальні групи, як плем'я, народність, нація. Зрозуміти, що об'єднує народ в єдине ціле, можна на основі історичного підходу, згідно з яким народ, тобто етнос, - це історично усталена на певній території стійка біосоціальна сукупність людей, які мають загальні стабільні риси, особливості культури, мови, усвідомлюють свою єдність, свій генетичний зв'язок з іншими представниками цієї самої групи та відмінність від інших. Людина сприймає себе нащадком попередніх поколінь, пам'ять про які передається в часі. Так формується історична спадкоємність, що й визначає цілісність народу-етносу. Важливо зазначити, що поняття "народ-етнос" є не тільки біологічним, а й соціальним, оскільки базується не на реальному генетичному зв'язку ("нащадок по крові"), а на самосвідомості людей (інакше це призводить до расистських спроб ділити людей на "щиріх" і "неширіх" представників етносу).

Історичні умови, у яких існують народи-етноси, утворюють різні соціальні зв'язки. Це зумовлює появу етносоціальних спільнот - субетносів - неголовних етносі", які підпорядковані основному етносу (так, у складі українського народу є такі субетноси, як гуцули, лемки, бойки тощо). Тому народ як етносоціальна спільнота поєднує людей різного етнічного походження, оскільки об'єднуючі чинники не вичерпуються, як уже підкреслювалося, уявленнями про генетичну спорідненість.

Поняття "нація" в науковій літературі використовується в таких найбільш поширених значеннях.

По-перше, нація - це сукупність громадян держави, тобто це народ, який досяг певного рівня культурного розвитку й певного ступеня політичної організації. Він об'єднаний спільною мовою й культурними традиціями і організований в єдину державу. У такому розумінні нація -територіально-політична спільнота, синонім держави.

По-друге, нація - історично сформована стійка спільнота людей, для якої є характерним єдність економічного життя, мови, території, психологічних рис (національний характер,

національна свідомість та ін.). У такому розумінні нація - соціально-історичне явище, яке виникає в період подолання феодальної роздробленості й зародження капіталізму, а держава як важливий чинник консолідації нації не є її обов'язковою ознакою.

Питання для самоперевірки:

1. Що таке національна культура?
2. Як ви розумієте поняття «нація»?

Домашнє завдання: дати відповіді на питання для самоперевірки та законспектувати матеріал з теми.

Рекомендована література: Чорний І. В. Культурологія. – К., 2017; Чорненький Я.Я. Культурологія. Теорія. Практика. Самостійна робота. Навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2017.

Шановні учні! Нагадую, що на виконані вами завдання чекає моя електронна пошта:

kvasha.n.v@gmail.com або Вайбер чи Телеграм за номером: 093-74-98-200,

але не пізніше 20:00